

СТАНОВИЩЕ

От **доц.д-р Надежда Илиева**, секция „Икономическа и социална география“, департамент География, Национален институт по геофизика, геодезия и география при БАН (член на научното жури)

Тема на дисертационния труд
„Информационноосигуряваненаинтегриранотоградскопланиране“, представена за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

Научна област – 4. Природни науки, математика и информатика

Научно направление – 4.4. Науки за земята (Социална и икономическа география – информационно осигуряване на регионалното планиране и устройство на територията)

Докторант: Елена Руменова Тодорова

Научен ръководител: доц. д-р Стелиян Димитров

Нормативна уредба: Настоящото становище е разработено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България – ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Представения дисертационен труд е с обем 178 стандартни страници, включително списък с използвана литература. След основния текст са включени 5 приложения. Текстът съдържа 31 таблици и 25 фигури. Списъкът с литература включва 128 източника (в т.ч. 11 книги и учебници, 27 публикации, 33 интернет източника, 15 нормативни документа, 42 стратегически, методологични документи, доклади), 31 са на английски език.

В структурно отношение дисертацията е обособена във въведение, три глави, изводи и резултати, използвана литература и приложения. Изложението следва логическата последователност при изпълнението на поставените задачи. При съотношението на отделните глави прави впечатление големия обем на трета глава, което е обяснимо, имайки предвид, че в нея са представени основните резултати от изследването.

Уводът е с обем две страници. В него са разгледани актуалността, обекта, предмета, целта и задачите на изследването, които са коректно формулирани. Темата на дисертационния труд е съвременна, актуална и търси решения свързани с интегрираното градско планиране. Представеният дисертационен труд навлиза в проблеми, по които България изостава в много отношения, както нормативно така и на практика, в сравнение с останалите европейски държави, а именно инструментите за пространствено планиране.

Глава I „Теоретични аспекти на информационното осигуряване и интегрираното градско планиране“ е с обем 44 страници. На базата на прегледа на литературата е изяснена същността на планирането и интегрираното градско планиране, основните етапи, предимствата и недостатъците на държавната политика в градоустройството и градското планиране през годините. Подчертано е значението на градовете в развитието на съвременното общество. Проследени са проблемите свързани с

информационното осигуряване на градското планиране, възникналите взаимоотношения и предизвикателства, пред които са изправени основните участници в процеса на планиране, и недостатъците на събираните данни. Представени са различните инструменти за пространствено планиране и тяхната йерархичност и съподчиненост една на друга, както и мястото на интегрираните планове за градско развитие в тях. Направен е критичен анализ и са изведени основните проблеми в нормативната уредба на страната.

В първа глава са разгледани още методите и подходите за набиране на информация, направена е характеристика на данните и изискванията, на които трябва да отговаря информацията. Данните са систематизирани в две групи (статистически и пространствени) и са анализирани от гледна точка на информационното осигуряване за целите на ИГП. Проследени са основните нормативни документи, които уреждат изграждането, поддържането и използването на пространствена информация и осигуряването на достъп до пространствени данни, както и институциите, които се занимават с осигуряване на данни в България. Специално внимание е обърнато на новите технологии за набиране, съхранение и обработка на данни и по-точно на географските информационни системи (разгледани са новите възможности, които те предоставят в сферата на набиране на информация за целите на планирането и възможностите за нейното представяне и управление на информацията), crowdsourcing (като един от методите за привличане на жителите да участват активно в процеса на планиране като заинтересовани страни).

Глава II е с обем 22 страници. Създадена е методология за разработването на комплексна система от индикатори, които да събират унифицирана информация на ниво градско селище. Подбрани са подходите и методите за избор на показатели, които ще се включат в системата от индикатори. За да има определена логична обвързаност между данните те са подредени в измерения, включващи определени теми. Зацелта е възприета и адаптиранаметодологията, предложена от ОИСР в справочника „Regions at a Glance 2011”, Така съставената матрица съдържа секции, измерения и теми, към които по-късно се причислят и конкретните индикатори. Позовавайки се на европейските практики индикаторите са подбрани, така че да отговарят на определени критерии, за да могат да бъдат качествен и полезен инструмент в процеса на планиране. Настоящата дисертация предлага унифициран подход, който да се прилага за градовете в цялата страна и да доставя хомогенна, сравнима във времето и пространството информация, както и да позволява натрупването на база данни за градовете, която би могла да служи за различни цели. Съставена е методика за изчисляване на индекс за градско развитие, който се формира при комбинацията на отделните индикатори на базата на основополагащ модел, обхващащ всички сфери от жизнения цикъл на един град, без да ги приоритизира.

В глава III „Изграждане и тестване на функционално пълна система за информационно осигуряване“ е създадена матрица от индикатори, която да

представя унифицирана информация на ниво град. Структурата на матрицата от индикатори се състои от Секции > Измерения > Теми > Индикатори. Разработен и тестван е комплексен индекс за градско развитие. Индикаторите, които се включват в него са категоризирани в области, които обобщават основните на градското развитие, а именно демография, пазар на труда, образование, социални индикатори, икономика и околна среда. Целта на индекса на градско развитие е чрез комбиниране на ключови показатели в един композитен индикатор, да се изведе градското развитие по дефинирана единствена стойност, която да позволява едно общо сравнение на съвременното социално-икономическо и екологично състояние на градовете. Посочени са предимствата и недостатъците на индекса.

ЗАКЛЮЧЕНИЕТО е с обем 3 страници и в него са отразени основните резултати от изследването и научните приноси, които приемам.

ВЪПРОСИ И ПРЕПОРЪКИ

Заглавието на фиг. 1. „Движение на % градско население в България в периода 1887-2011 г.“ трябва да се промени на „Промяна в относителния дял на градското население в България през периода 1887-2011 г. (в %)“. Във фиг. 2 „Йерархия на стратегически, планови и пространствени документи в България“ не е упоменато, че Концепцията за пространствено развитие на община е отменена по-късно в цитираните закони. Би било полезно докторантът да даде препоръка на органите, ангажирани с набирането на различна информация каква конкретна информация на ниво град е необходима да се събира за нуждите на интегрираното градско планиране за да може индекса обективно и комплексно да оценява съвременното състояние на градовете. Къде конкретно могат да се приложат данните извлечени по програма „Коперник“ за нуждите на интегрираното градско планиране? Какви са основните недостатъци на тези данни? Изпълнени ли са изискванията заложиени в директивата INSPIRE, имайки предвид че последния етап е трябвало да приключи през 2019 г.? Какви според вас са причините за неизпълнението на Директивата? Посочете конкретни цели, за които може да послужи индекса на градско развитие? Препоръчително е да се посочат референтни стойности на индекса на градско развитие със съответната качествена оценка. Можете ли да посочите такива стойности? По този начин по-лесно ще се открият групите градове, които имат общи характеристики и проблеми за разрешаване. Липсва анализ на резултатите получени при изчисляване на индекса за градско развитие.

Дисертационният труд показва, че докторант Елена Руменова Тодорова притежава дълбочинни теоретични знания по научната специалност „Социална и икономическа география“ и способности за самостоятелна научна изследвания. Представеният труд е актуален, дисертабилен и в завършен вид. Смятам, че дисертационният труд притежава необходимите качества и

са постигнали значителни научни резултати.

На това основание предлагам науважаемо научно журида присъдина Елена Руменова
Тодорова научно-образователната степен „Доктор”.

Гр. София

.....

24.01.2020 г.

доц.д-р Надежда Илиева